

Met lage kosten economisch Blondes houden

Tekst Fredie van Dijk, Foto's Theo Janssen

Aan het einde van de doodlopende weg kom je op het bedrijf van de familie Jansen. Het is een niet alledaagse entree maar als je het weet is het natuurlijk simpel. Gewoon pijl volgen en tussen de grote varkensschuren doorrijden om aan de kant van het woongedeelte te komen. Daar tref ik de woningen van de broers Jos en Bart Jansen met hun gezinnen. De broers zwaaien inmiddels de scepter op de boerderij in het Gelderse Balgoij.

VOF HAJBA zoals de onderneming heet bestond bij ontstaan uit vader Herman (66), moeder Annie (64), zoon Jos (38), zoon Bart (36), en dochter Annelieke (34). De broers Jos en Bart wonen nu met hun zeven kinderen, variërend in de leeftijd van 0 tot 8 jaar, en echtgenotes op de boerderij.

Ontstaan

Eerder boerde Herman Jansen in Nijmegen maar door de uitbreiding van de stad was men genoodzaakt te verhuizen. Rond 1980 is er met het bedrijf gestart op de huidige locatie. Het gemengde bedrijf bestond destijds uit fokzeugen en melkvee. Met de invoering van het melkquotum begin jaren '80 van de vorige eeuw werd de overstap gemaakt van melkvee naar zoogkoeien. Dit gebeurde in een periode waarin Nederland volop kennis maakte met de Franse vleesveerassen. De fokkerij van varkens is gebleven en is de hoofdzaak onder het bedrijf. De 770 fokzeugen vertegenwoordigen een geheel eigen NL en Z-lijn. Jos vertelt: "We hebben altijd een eigen fokkerij met deze lijnen. We zijn bewust met de fokkerij bezig en selecteren de opfokgelten met een fokkersoog. De biggen gaan altijd naar een vaste mester."

Koeien

De huidige veestapel van de Blondes bestaat uit 132 dieren. Jaarlijks worden er zo'n 60 kalveren geboren. Herman vertelt: "Met de start van de zoogkoeien kocht ik veel uit de handel en kwam ik wekelijks op de markt. Het was in het begin wel wennen en je moest leren om met deze dieren om te gaan. Het waren vooral de vleestypische dieren die werden aangeschaft. Inmiddels is de fokkerij al jaren omgevormd naar minder extreem maar hadden we eigenlijk al vroeg de moderne Blonde die het stamboek nu ook meer nastreeft." Tegenwoordig worden er alleen nog dekstieren gekocht en worden alle vaarskalveren aangehouden voor vervanging.

"De stier moet passen bij de koeien," vertellen Jos en Bart. "We proberen altijd een oudere stier te kopen waarvan we nakomelingen kunnen zien en waarvan we weten hoe het karakter is en we weten ook graag hoe de geboortes verlopen. Ook de pinken gaan onder de stier dus het afkalfpatroon is erg belangrijk." Er worden doorgaans twee fokstieren ingezet.

Voeren kunnen we allemaal maar goed voeren is een kunst

De afkalfperiode ligt tussen februari en juni. De vaarsen kalven af op een leeftijd van rond de drie jaar. De afkalfperiode is een bewuste keuze. Op deze manier zijn de stierkalveren oud genoeg om aan het begin van de nieuwe stalperiode te worden verkocht en dan worden ook de vaarskalveren gespeend. Veel kalvingen in een korte periode kent ook zo zijn nadelen. Bart: "Om geen kalveren te verliezen ten gevolge van een hoge infectiedruk behandelen we de drachtige dieren op zeven maanden dracht voorbehoedend met het Rotavec-Corona vaccin. We hebben hier goede ervaring mee, er is weinig diarree met fatale afloop." "We zorgen wel dat de dieren binnen staan rond de afkalfperiode. In het voorjaar gaan ze niet naar buiten als ze nog moeten kalven. We vinden het belangrijk om de geboorte te kunnen volgen en indien nodig te kunnen ingrijpen," vertellen de broers. Soms is er dan ook gewoon pech. Een jong kalf bleek een gebroken voorpoot te hebben. De breuk zat bovenin. Voor veel kalveren betekent dat het einde maar met intensieve verzorging van Bart is het goed gekomen en het kalf is inmiddels een jonge pink waaraan je nauwelijks iets kunt zien. "We hebben zelf een pvc-buis passend gemaakt om de poot te spalpen. Dit moest daarna nogmaals aangepast worden." Een handige bijkomstigheid is dat Bart twee dagen per week als verpleegkundige werkt in het Radboud ziekenhuis in Nijmegen.

Mineralen en sporenelementen worden toegevoegd in de mengwagens

In het voorjaar gaan de dekrijpe pinken als eerste naar buiten samen met een stier. Daarna volgen de koeien met kalveren met een stier. Het bedrijf heeft de beschikking over totaal 120ha grasland waarvan ongeveer 100ha valt onder natuurbeheer. Dit is 60ha uiterwaarden langs de Maas in pacht van Rijkswaterstaat en Gemeente Wijchen en daarnaast 40ha van Staatsbosbeheer. De 17ha grasland aangrenzend aan de boerderij is goede cultuurgrond en wordt alleen gebruikt voor de voederwinning. Deze voederwinning is een belangrijk onderdeel in de bedrijfsvoering. Er wordt zo min mogelijk krachtvoer verstrekt. Door het maken van één grote kuil met gras van de verschillende snedes, een lasagna kuil, bestaat het rantsoen uit altijd dezelfde samenstelling. Aan de hand van de kuilmonsters worden er mineralen en sporenelementen toegevoegd in de mengwagens. De gespeende vaarskalveren en pas gekalfde koeien krijgen wel krachtvoer.

"Voeren kunnen we allemaal maar goed voeren is een kunst," volgens Herman Jansen. "Het economisch houden van Blonde d'Aquitaines kan hier als we de kosten laag houden. Om de vaarzen dan bijvoorbeeld eerder te laten afkalven past niet op ons bedrijf. We zitten nu in een cyclus dat alles gericht is op de periode februari-juni afkalven. Als we de leeftijd gaan aanpassen komt ons schema niet uit en dat past niet in de bedrijfsvoering."

De voederwinning bestaat geheel uit gras. Er is geen mais op het bedrijf aanwezig. We mesten ook niets zelf af, laten de broers weten. "Ieder moet doen waar hij goed in is en afmesten past daar voor ons niet bij." De broutards worden dan ook allen verkocht aan de hoogste bieder. Er is hierin geen vaste afnemer. Ook de vrouwelijke dieren worden niet zelf afgemest. De selectie voor verkoop wordt gemaakt aan de hand van het aantal kalvingen, meestal na 3 à 4 keer, of vanwege geen dracht of eventueel slecht karakter. Dan worden ze hier niet oud maken de heren duidelijk. Karakter is eigenlijk het meest belangrijk. "We moeten goed met de dieren kunnen werken. Zowel met koeien als met de fokstieren." Wanneer de kudde in het natuurgebied lopen mag de fokstier niet een gevaar zijn in het gebied met wandelaars. Bart vertelt: "Als de dieren in de herfst naar huis moeten of zoals vorig jaar met de extreem hoge waterstand snel moeten worden weggehaald uit de uiterwaarden dan doe ik dat met weinig hulp maar wel met een mobiele vangkooi waar 80 koeien in kunnen worden opgesloten!"

Groepshokken in de potstal

Fokkerij

KI wordt er niet toegepast. Er zijn altijd twee fokstieren op het bedrijf. Zoals reeds verteld worden er aan de stieren hoge eisen gesteld maar dat wil niet zeggen dat alle stieren waar maken wat vooraf werd verwacht. In de bedrijfskantine valt op dat veel gebruikte stieren op de foto zijn gezet en een mooie plaats op het prikbord hebben gekregen. De stamboek stieren zijn vaak al iets ouder bij aankoop. Voldoet een stier dan wordt hij maximaal drie seizoenen ingezet. Daarna wordt het een probleem met mogelijke dochters. Niet alle stieren blijven zolang. Er gebeurt nogal eens iets in de koppel zodat noodgedwongen soms eerder afscheid moet worden genomen.

Het doel van de fokkerij is kwaliteit in de dieren met behoud van ruimte in het karkas om goed te kunnen afkalven. "We fokken ze niet meer zo luxe als waar we mee begonnen maar wel met een goede bespiering." De huidige stieren die nu op het bedrijf zijn Maestro du Moulin en Zandvelder Nevada.

Maestro du Moulin

Maestro du Moulin is een zoon van Ilusion (Ronald x Carmen) uit Cancan-dochter Fidele du Moulin en is geboren in 2016. De stier is gefokt door Hans Spekenbrink in Hulsen. Inmiddels zijn de eerste kalveren van Maestro geboren op de boerderij in Balgoij. Zandvelder Nevada is een zoon van Zandvelder Grandeur uit Fay, gefokt door Lukas Kleine in Linde. Helaas kampt Nevada met een leverstoornis en zal moeten worden afgevoerd. Inmiddels niet meer aanwezig maar naar tevredenheid ingezet is Jackpot van de Boerlanderij AV89 v. Dizier du Moulin, gefokt door Dennis Boerland in Echten. "We hebben er mooie pinken van en soms zijn ze in de bovenlijn wat minder," laten de broers weten. Een andere stier die goed is bevallen is Gueret AV90 v. Asterix uit een Richelieu-moeder, gefokt door Johan Betting en jaren ingezet in de fokkerij van Frans Olde Riekerink in De Lutte. Na twee jaar kreeg hij een

peesblessure. De eerste vaarzen van hem hebben gekalvd. De nakomelingen van Gueret zijn vlot direct na de geboorte en hebben maat. Andere stieren zijn BAC Ivry v. Einstein en BAC Frits van de Boerlanderij v. Ultra uit Balalaika, de Mars-dochter uit Irma. Frits komt uit de fokkerij van de Roodheuvel. "Hij was iets wisselend in de fokkerij, soms wat tener maar ook hele beste dieren."

Ook Thomas wordt genoemd. Een zoon van Leo uit Nestor-dochter Ideale. Het is de fokkerij Henk Visscher in Dalßen. Deze stier was als jong stiertje succesvol op de Nationale in 2002. Erg tevreden is men over de nafok van Erben v. Bram. Deze Bram is via vader Uno een kleinzoon van de destijds bekende fokkoe Irma v. Sazeau. Erben is gefokt door de familie Tielbeke in Olst. Deze stier heeft veel breedte in de dieren gebracht.

Huisvesting

De stal voor de Blondes kent verschillende compartimenten. In zijn totaliteit is de schuur 28m breed en 50m lang. In het oudste gedeelte is nog een klein gedeelte waar de dieren aangebonden staan. Hier staan veelal de pinken. De lengte van de stand laat ook geen volwassen dieren toe en de pinken leren er veel van. Daar tegenover groepshokken op betonbalken met daarachter een diepe potstal. Het nieuwste gedeelte is een nog maar een jaar in gebruik. Ruime strohokken in een pot. Deze nieuwe hokken worden gebruikt voor de koeien die moeten kalven. Als de kalveren wat ouder zijn verhuizen ze met moeder naar de oude potstal. In de nieuwe strohokken worden ook de stieren gehuisvest. De bouw van dit nieuwe gedeelte aan de oude schuur is geheel zelf gedaan.

Het nieuwe gedeelte in de stal

Samenwerken

De familie Jansen bestiert een gemengd bedrijf met varkens en koeien. Daarnaast is men erg actief met agrarisch natuurbeheer en activiteiten om natuurdoelen te behalen. Denk hierbij aan samenwerking met Natuurbeheer Wijchen, Visvereniging Wijchen om rommel op te ruimen na hoog water. De jagersvereniging voor monitoren van de wildstand en nog veel meer samenwerkingsverbanden. "Dit alles zorgt voor een maatschappelijk draagvlak van de veehouderij," legt Jansen senior uit. "We willen graag voor de toekomst op dezelfde voet verder en dan is het nodig om goed in de markt te kunnen opereren." Met de twee jonge gezinnen van Jos en Bart Jansen is er in de toekomst genoeg te doen op het bedrijf. Waar zeker ook de Blondes een bijdrage leveren in de huidige en toekomstige bedrijfsvoering.

In de bijdrage aan ons gesprek wil Herman Jansen nog graag even kwijt dat hij bijzonder veel respect en waardering heeft voor al het werk van een aantal mensen binnen het Blonde d'Aquitaine stamboek. Een mooie bijdrage om dit kijkje in de bedrijfsvoering van de familie Jansen mee af te sluiten!

Alle vaarskalveren worden voor vervanging aangehouden

Inmiddels is de fokkerij omgevormd naar minder extreem

In de toekomst op dezelfde voet verder?